

pericia docet nō, non esse facile, ad conservan-
dum actum in 2. instanti, quam fuimus in 1. : cum
et q. actus quādiū perseverat, semper causat aliu aug-
mentum, sicut ignis quādiū adest applicatus suffici-
enter ad aquam non modo p̄ducit in ea 1. calorem, sed
et eundem conservat: Vñ ne dicamus dari p̄ eodem ins-
tanti mutua inhibetionem inī actum, et habitum, oīo di-
cendum est habitum non concurrere ad actum iserman-
dum, à quo accepit incrementum intensivum.

De habitibus supernālibus non est dubium au-
gēri posse per quemlibet actum remissum, q.
vix actus bonus est meritorius alicuius gratiæ, accipit
cum gratia crescat eodē tenore cum suis ha-
bitibus, quoties augetur gratia, habitus quoque su-
pernāles augetur: cum tñ id n̄ fiat per virtutē
physicā, s̄ morale, ex eo qd̄ Deus ut causa par-
ticularis supernālis, auget habitus supernāles,
in p̄mum boni operis, non attendit ad intensiōne
nālem actus elicitī, s̄ ad meritum. Vñ non dicitur
et habitus supernālis per actum physicū augetur,
s̄ morale, sive meritorie.

Quæro 2. an habitus corrumpantur, et q.
modo? Quia p̄ter q. equat̄ p̄cedit d̄
speciebus, atque de habitibus, quādiū distinguantur,
et q. p̄babilis est non distinguī, ut patet ex
dictis, ideo q. em in speciebus discutimus. Gabriel
idē, et Almainus utat̄ à Suar. ubi s̄ existimant
sp̄s interna, tam male, quam sp̄iales, eū esse nā ut
per absentiam ob̄ti, et otium circa p̄p̄ia operatio-
ne p̄mulationē corrumpant. Pro sane ab experientia
qua

qua videmus scias, set acquisita, nisi p' oculis, semper,
ac q' manibus habeantur, oblivione deperdi, atq; corrū-
pil.

Si dicas, nos experiri in adria. Sed huc per-
manere spēs, q' per ea n' semper experiemur.

Plene eam esse spēs, niam, ut n' illud corrumpatur,
ubi deficit cā 2^a. si aliquandiu conservari posse à cā
1^a, postea enī si operationes sequentes, non reperire-
tur, paulatim diffunderet, sicut impulsus impressile-
di, non qd statim ac exiitā manibus corrumpit, sed con-
servatū aliquandiu à cā 1^a, si paulo post, nisi
capis percussus, incipit paulatim deficere, do-
nec viol percat.

Suar. ubi 3, & varq. 1^a 2^a d. 81. existimant
lum cori. Ad. omnia spēs, ittales, set acquir-
sitas, nunquam perire, male, enī aliqñ defectu dispo-
sitionum malum deficere, atque ex hoc capite fue-
nire oblivionem: et ex eo et, qd spēs, pericente, adven-
tu aliat, q' de novo superveniunt, obviant, e im-
pediant ab operatione. Probat uterque n. 6: qd
qua aliqñ à solo deo dependent, non possunt
nata corrumpi, nisi de novo desit aliqua disposi-
tio in subto, ut frū subdialy, v. q^a d' solo deo con-
servati, non pot' nata corrumpi, nisi deficiente ali-
qua dispositione requisita: nam si sine existencia
dispositionum conservaret, nunquam posse nata
corrumpi, q^a cā efficiens, à qua ista dependet, nem-
pe deus, nunquam deficiet, et talis est aia vultū,
et spēs ittales, q' cum à solo deo aliquandiu con-
serventur, independenter ab oī alia dispositione,

2^a divisione

inditione, poterunt ei perpetuo reservari.
Sed hæc præter nō videtur efficax, q̄ car-
ter ponitur in aqua conservari aliquan-
diu à s̄to. Sed in absia ignis independentes à qua-
libet dispositione, & inditione; et impulsu conservari
aliquandiu à s̄to. Sed in absia p̄ictoris, et in
uocisque paulatim deficiunt; q̄ est. Omnis impulsu
corrupti à gravitate lapidis per inium impetum
ab ipsa deviatum, et calorem corrumpi ab aqua
per frigus à propria nā emanans.

Sed si, q̄ ex hac ipsa solutio sequitur Deum
non ita efficaciter conservare illas qualita-
tes per se solum, quantum eas conservaret si tū
causis et, q̄ neque aqua vinceret ignem p̄en-
nem, neque lapidis gravitas superaret uicem p̄e-
coris; q̄ similit̄ sp̄s ita Deus conservat in absia
obli, et cogitō, à quibus genita sunt, ut ea de-
rinat paulatim aboleri.

Pro Suan in duas adhuc aspero experi-
entias: 1. est, q̄ et tunc cum maxime
obliti sumus aliam rei, & persona, si iterum ea
videamus, & audiamus, experimur nos recordari
prioris cogitōis; et per quandam quasi reficatio-
nem sp̄s eandem habemus ea nos vidisse, & au-
divisse, quorum iam eramus obliti; q̄, si quum
remansisse in nobis aliquam sp̄m, & valde sopi-
tam, et oburgam, q̄ à 2. cogitōe excitata, et renova-
ta iterum operari: alioqui si nulla remansisset
sp̄s, eodem pressu modo nos haberemus, qm̄ rem 2.
videmus, & audimus, ac si nunquam illam abesse cognovis-
semus.

2^a si quis diuturno vno induletur,
postea cum euigilat, ades recantes ha-
bet spēs eorum, q̄ ante vnum cognouit, acsi nullum
tempus intercessit, ut a liquidis accedisse capiunt
et in vno plurimum annorum; q̄ ex orio, aut negatione
mera operationis, non dependunt spēs, obiq̄ sunt & acqui-
sita: acsi obliuio fuerit ex eo, q̄ spēs, flexione, ob-
rumi per alias aduentum; idē n̄ qua magis, recan-
tes, sunt, facilibus occurrunt, et frequenter.

Adhuc in Suar. n̄ agnesto, quia explica-
re n̄ possumus, q̄ sit unam spēm obuii p̄
aduentum alterius; nec Suar. id explicat, nec satis per-
cipi potest: superueniente n̄ spēs, non superinduc-
untur super alias, quā flexione in subto, ita ut illa,
quā inferius quod amodo remanent, superuenientia
unde quasi occupari, et opimi uideantur, ne possint
perire in suas operationes, oēs n̄ spēs ita ut, in actu,
in aia immō: resident, et cum sint spiales, non indi-
cunt spatio, ut per alias aduentum in angustia
seca aia existimant: imō nec spēs males, ex hoc
capite per alias spēs superuenientes, debent impedi-
ri, q̄ cum sint aia, facile possunt ad inuicem perueniri.

Ret. barq. uicary n. 14., et 15. u. quere ex
es, q̄ spēs males, q̄ sunt in phasia, impediā-
tur, & debentur ab aliqua dispositione mali, quā fuerit ab
exercitatione in alijs materijs; et ideo ab actis, & impe-
ditis spēsibus malis, habitis, & spēs, quæ est in actu, n̄
potest in operationem perire. Eodem modo ret. bar-
tary d. 16. de acta sect. 5. & 51. Hæc in vno et non
satisfacit l. 1. q̄ barq. ipse faceret se necesse explicare
qualis.

181
qualis sit illa dispositio ab alijs actibus generata, per
quam corrumpantur, & impediuntur species, & existant.
2° q^o quatenus de locuti species materiales, adhuc species illarum
se permanerent, cum sint spirituales, et à qualitate corpora
osa independente, accipere posset istud per eas operari
si sunt anteced, eo que operantur posset phasia renou
uare suas species, & non impedire illud ab operatione,
sicut non impedit, quod illa per discursum aliquid exigit, cur
ius species non est in phasia.

¶ Q^o dicendum erit in re difficilissima?
Namque species materiales corrumpantur per des
tructionem subti, habitus in? & species spirituales non pos
sunt corrumpi per destructionem subti, quod est immor
tale, neque per defectum in efficiendi, qui est semp.
Corrumptione per introductionem habitus in?
Sed si habitus ab speciebus non distinguantur, in ipsis non
habebit locum ista in corruptionis, q^a Suarez. citat
sup. d. 45. sect. 3. n. 2., et Furety s. 5. q. 50. cum co
gnita redunt species non habent irium. Imo si ab specie
bus distinguantur, adhuc non habent irium, ut consta
bit ex infra dicendis.

Nisi q^o restat in hac materia, nisi cum Gabriele,
et Almains diuinare: accipit unum illud, ut
minus inueniendū existimamus, et habitus, et species
ita esse natura sua defectibile, ut temporis diuturnitate
paulatim aboleantur, nisi per simile actus conserua
tur, ac recastantur. Tanti uero aliqua qualitate, natura
sua defectibile, h^o à in 2. non pendeant in conserua
xi, qualis est sonus, et impulsus lapidi à p^ouente
impresu, uidebit esse in ista materia, quam uocat Salty, &c.

traite

traia 10. d. 6. sect. 3. n. 10, et 20, et Quibus d. Phisicis
 traia d' impulsu q. 3. n. 23. o' barg. ubi d. d. si. ca. n.
 e, qui ut defendat impulsu non esse na sua defectibil-
 tem, si semper a vicio corrumpi impulsu, videt totum
 terram ad saluum unius pulvis nutare, amoneri.

Præter id q' potest ad 1.^{am} experiam p' suan
 aductam, qd' qn' iterum incidimus in ea,
 q' olim t' attente, aut sapius vidimus, s' audivi-
 mus, t' si n' ita attente, in' ante modicum tempus, t'
 si forte ante longum tempus, in' quocumq' memoriam
 sape respicimus, et in similibus casibus, facile re-
 cordamur ea obta a nobis iam fuisse cognita, q'
 h' spes diminuta fuerint, non tñ' oio sunt absompe:
 atuerso qn' ante longum tempus, et cum nulla ferè
 advertentia obta cognovimus, tunc experia p' no-
 bis potius est, q' in eo tam exi in obta iam cognita
 incidamus, non tñ' recordamur ea fuisse a nobis
 cognita, qd' si omm est spes epe oio corruptam.

Ad 2.^{am} rem fact, qd' post ordinatum uni-
 ty nocti, somnum, adhuc permaneant spes
 res, qua ante somnum percepta fuerunt, et quod faci-
 lity excitent, quam si idem tempus inuigilia transisse,
 eodè non sint acquisita alia spes, qua ut P. et ma.
 gis integra respint facilily excitari, atque adeo cu
 ex illis, qua in p'sa resident, illa sint recurre, et
 inco piores, mirum non est, qd' facilily excitent.

Post futurum uo somnum, 100. centum annos, t' simi-
 lem, sicut neque somnus nā h' fuit, si miraculiby ita
 inervatio nem sper miraculosam epe censumy: qd' ex
 eo p'abile fit, q' hanc spes, conervationem aliquibz

MAN

et in.

et in vigilia centum annorum auerſe legimus.

Ex dictis totus habitus superna, sicut
per actus bonos moratur inveniuntur, sic et
per actus malos moratur, ac demerere corrumpi: nam
si phis sic corrumpentur, iam habitus caritatis per
odium dei indeliberatum, et inculpabile destruetur,
quod nemo se concedet. Deus enim per quodlibet pecca-
tum mortale auferit oem habitum supernam, a pecca-
tore, relinquens solum habitum fidei, et spei, nisi in pro-
peccauerit, quod tunc et tales habitus ab ipsis auferuntur
et. *De. snia*, ut uidere est apud *Sabat. l. 2. tractu 13. d. 2.*
sect. 13. n. 153. n. tolluntur per peccata uenialia, quod
si peccata b. minuerent caritatem, posset tota caritas
per multa peccata b. oio abderi, quod non est dicendum.

Quaero igitur 3. an unus habitus sit uere in-
uis alteri, et per se an se ad inuicem fratre
expellant ab eodem habitus? Negandum uidetur, quia
unus habitus ab speciebus distinguuntur, quod si diuersi
habitus inclinent ad actus suos, id non est esse in-
ter se uere inuis, sed solum est esse prius alterum uere
inuis, qui se ad inuicem fratre expellant: sicut idem
illius ex eo quod sit prius appetitus, et dissensus, et eadem uo-
luntas, ex eo quod sit prius diuis, et amoris, non sibi inuis
u. illius, nec uoluntas, sibi inuis, et multo minus
duo habitus diuisi, qui sint prius actuum inuis, si-
bi mutuo inuisabuntur.

Oppositi 2. Si possent sit esse duo habitus inuis
si de obiectis suis, sequeretur pro iam sit esse
nimis inclinatum ad unum bonum, et nimis inelina-
tam ad eius oppositum, et nimis facilem ad utrumque:

Dum

dum, et nimis facilem ad volendum id obitum. hoc
 aut repugnare videntur. Et ego. Nisi quod
 quemadmodum ipse Suarez, qui defendit libertatem ha-
 bituum, concedit dari posse simul habitus inchoati in
 gradibus remotis, et per se, posse eandem partem
 esse inclinatum ad duo obita opposita, ita et non est
 insensibile admittere eandem partem esse insensibilem inclinatum
 ad utrumque: h^o n^o sic concedendum partem sit esse nimis
 facilem ad utrumque partem, q^a facilitate per insensibilem
 habitus dicitur et ablationem impedimenti vix, et quan-
 dam expeditionem potest ad optinendum: et idem quod
 adest habitus aque insensibilem ad volendum, non potest
 abesse dici voluntate expedita, et nimis facilem ad volendum:
 sicut quod representatur nimis insensibile aliqua ratio boni in
 uno obito, potest et representari rationis insensibile alia ratio
 boni in obito vix: utque quod unaquaque bonitas exahit ni-
 mis voluntatem ad se, et potest dici voluntatem nimis in-
 clinata ad utrumque partem, non enim nimis facilem, et expedi-
 ta ad utrumque, q^a h^o utraque fortiter aliiat, altera
 est alteri est impedimento.

Confirmari hoc solis, q^a aduersarij admittunt
 dari posse ut in eodem obito vix, inchoati, ob-
 itum inchoatum, quibus maneat utique aquale promptus ad
 utrumque obitum optinendum, sed si minus repugnare illud
 esse sit promptum per se, ad optinenda obita opposita,
 quam esse sit inclinatum voluntatem ad volenda ob-
 ita vix, h^o eundem illud ad illa optinenda, q^a peti.

Non est negandum habitus de obito vix a-
 ligni per aliam opponi, et minus exclusi-
 vum ex frequentatione actuum et unum obitum, ces-
 sare.

251
sare solent actus ei eius oppositum, et ex caliditate et
cessatione actuum paulatim corrumpitur habitus,
sive spei opposita. Unde et potest, quod aliquando et per animum
remittit de minimis habitibus inclinans, quod nimirum
frequenter actus iniqui, a quibus generatur habitus op-
positus, et habitus praedictus non recedens, sed elongatus, et
retardatur ne operetur, et saltem ne tam intense operetur,
sicut antea: nam si quis 20. habeat habitum dan-
di largam elemosinam, postea vero afferat dante
modicam, natio dabitur habere aliquos actus, quibus no-
luit dare largam elemosinam, ex quibus generatur
habitus iniquus, qui inclinat ad non dandam largam ele-
mosinam, ex quo impeditur habitus praedictus, ne operetur
tam expedite, et facile, sicut antea.

Sectio 13. De habitibus supernaturalibus.

Dati aliquos habitus supernaturales a deo infusus
ad exercendum actus miraculorum supernaturalium sicut
de fide, et fidei consonum docet Valentianus. 2. 1. q.
1. p. 4. Unde munus horum habituum est eleva-
re primum naturalem in ordine ad actus supernaturales fidei,
spei, caritatis, et aliarum virtutum, ad quos ipsa
prima naturalis propriis viribus non sufficeret: quod
huiusmodi habitus non sunt sicut habitus naturales, ad
facile posse, sed sunt ad simpliciter posse. Videntur
autem habitus, quod supponunt iam primum naturalem, et quod
singuli non sunt nisi ad certam, et limitatam seriem actu-

num, qua multitudine n̄ excedit actus illos, ad quos se
expendit a liquis habitus n̄alibz. Sed reuera nimia
n̄alibz spei applicati illis, non habent, cum p̄se po-
tius diu debeant, eoz q̄ p̄supponant ut simpli n̄alij
ad suos actus.

¶ Hinc et est, qd̄ siue p̄ia n̄alij non acqui-
runtur nec augentur per suos actus, eoz q̄ p̄suppo-
nant ad illos, et p̄p̄tionem aum̄ epiā, à qua dimanant,
qua epiā non augentur, et ideo neque p̄ia pot̄ augeri,
sic et habitus supernales, neque acquiruntur, neque augentur
n̄ p̄physice per supernales actus, q̄ ex n̄a rei p̄sup-
ponunt ad illos, et q̄ n̄ p̄sumunt augeri, nisi augeantur
gratia sanctificantis, qua est quasi n̄a, et epiā in or-
dine supernali, à qua suo modo dimanant reliqui
habitus supernales, et ideo si inogantur gratia, augentur
et eodem tenore habitus supernales, non n̄ augentur
ab actibus p̄physice, sed meritorie, ut dictum est sc̄. p̄
cedente. ¶ De habitus, in uero per actus spei non est
augeri habitus spei, sed et habitus gratia, et cum eo
reliqui habitus supernales.

¶ Notab̄ et̄. si habitus supernales solum
dat simpli p̄se, un̄ p̄denias facilitatē in
exercitiis actuum supernalium. Quod uero habitus
supernales non deo facilitatem patet, q̄ in phan-
baptizatus, cum iam peruenit ad usum rationis, n̄
sentit facilitatem in exercitiis uirtutum, quarū
habitus supernales in baptismo accepit, donec
in eoz uirtutibus se diu exerceat. Dein q̄
per actus supernales, temperantia et augentur ha-
bitus humilitatis, et aliarum uirtutum, et in re-

781
mo sentit se faciliore ad actus humilitatis, postquam
diu se exercuit in temperantia, & per augmentum
habitus infusi humilitatis, n. erigitur facilius
ad actus humilitatis.

Dices per habitum supernalem remissum habet
quis posse simpliciter mouere actum supernalem: &
si intendat habitus supernalis poterit iam magis quam antea,
agere factus operabilis, alioquin n. dabit ille nouum
sui intensiōnis illius habitus supernalis. Respondeo habitum
supernalem remissum dare potest ad actum supernalem
remissum, habitum uero intensum dare potest ad actum inten-
sum: & habitus supernalis remissus est quaedam potestas debi-
lis, et sicut potestas debilis non potest elicere actum inten-
sum, sic et habitus supernalis remissus, cum exhibeat simi-
litudo potest, non potest mouere actum supernalem in-
tensum. Unde si aliquis is, qui habet habitum superna-
lem remissum, elicit actum ualoris intensum, deus per auxi-
lium extrinsecum supplebit defectum, & debilitatem illius
habitus supernalis quoad illud opus, quod alii habitus
mouere non poterat.

Ad q. 107. art. 2. d. 7. n. ultimo,
& d. 103. n. 1. facilitatem in exercitiis
actuum supernaturalium provenire ex habitu supernali ac-
quisito per exercitiū actuum supernaturalium: & sicut
actus naturales habent virtutem relinquendi post se habitum
in potestate, sic et actus supernales debent habere efficiationem
addendi supra habitum infusum, qui est ueluti quaedam
potestas aliquem habitum supernalem acquisitum.

Sed o est, q. si talis habitus supernalis acqui-
situs manet in peccatore, & n. manet: non est di-

endum.

candum qd maneat, qd ex co. S. inia in peccatore fidei
 nullus manet habitus supernalis pter spem, et fidem:
 si dicat n manere, ut iam coiter basquisto concedunt,
 qd facilis ab eo non puenit, qd peccator adhuc manet
 facilis ad actus supernales, quot in statu peccati perave-
 xilium extrinsecum elicit: alioqui nisi quis adhuc sen-
 tiret hanc facilitatem posset scire, qn est in statu pec-
 cati; et qn in statu gratiae, qd in factum est, ut cons-
 tat experientia, et s definitionem Tridentini, et s illud
 Celestius, q. Nescit homo qd amare, an odio deo, nisi sic

Bachonius in 3. dist. 29. a. 3., Molina i. p. q. 1.

a. 3. d. 3. in fine, Azoribus 3. c. 21. § 6. q. 1.

existimant eam facilitatem puenire ex habitu naturali acqui-
 sito per actus supernales. 1. q. talis facilitas senti-
 tur, ea uero non pot puenire ab habitu supernali infuso,
 & acquisito, ut dictum est: 2. q. puenit ab habitu naturali
 acquisito per actus supernales. 2. q. actus superna-
 les in illis relinquit sui spem memoratam naturalem; 3. q.
 et relinquet tam in illis, quam in uoluntate habitum natu-
 lem. 3. q. actus supernales, eminenter retinent uir-
 tutem actuum naturalium; 4. q. possunt puenire illorum effectus,
 qui sunt habitus naturales.

S. in coiter cum S. B. q. 51. a. 4. ad 3. opi-
 nant non puenire habitus naturales per actus super-
 nales, ut uidere est apud Salla ibi tractu 10. d. 3. sub 6.
 n. 56. Quoniam, quod putant efficacissimum, est, qd & illa
 bitus naturales acquisiti inclinaret ad actus supernales si-
 miles illis, a quibus puenit, & ad actus naturales subiectes
 eidem motuum: 2. dicit n potest, 2. q. habitus n inclinaret ni-
 si ad actus similes illis, a quibus puenit, cum sit

illorum.

illoz uestigium, et semen: l.^m et n'est di cordum, q^d habi-
tus nāli, n̄ pot^{est} ponere actum supernālem.

Notata enī snia nūntiē id q^d intendit. Nam
ad l.^m finitū obliuā negatū itia, et d'apri-
q^d dabit un' quēiat ila facultatē. et d' 2.^m coiter negat
cur aīr, et dicit nō recordari appētū supernāli p̄ce-
riti per sp̄s memoratū nāli, apphensionū nāliū, q^d
quā simp̄r antea apphēndimū extrema iudicatā p̄āis
supernāli. Quā obliuio difficilis est, q^d nō nōnt
recordamur p̄cipē à nobis, apphēnta illa extrema, s̄ et
fuisse iudicatā, q^d in sp̄ibz extremoz, n̄ tāntū. In ad-
huc in snia cōi admisso ante negari pot' itia, q^d habitus
cum debeant effectiue nūntiē ad actū simile illis, āgg-
deriti sunt, nō p̄p̄nt esse nāli, sp̄s uerō memo-
ratū, cum nō debeant effectiue nūntiē, nisi ad re-
cordationem, quā nāli est, bene p̄p̄nt esse nāli,
q^d q^d ego recordor me credidisse nō facio actum su-
pernālem, s̄ nālem.

Ad 3.^m sufficienter negatū coiter aīr: q^d et
Angely est homine nobilitatē, et tū nō
continet eminenter uirtutem p̄uētūam hominis.

Ad finitū 2.^m snia facile rēti pot' habitum illum in-
uenerē ad actū supernāli eleuatū ab habitu su-
pernāli, q^d residet in p̄ā, et eleuat eandem p̄ā, ac-
cipit per illum magna ex p̄ p̄ā facilitatē.

Ex his in' oībz manifestē colligitū inge-
nia uehementer exquēri, dum habitū ab
sp̄ibz imp̄is distot admittimū. Facillimē in' se ex-
pediet ab his coitenti, qui dixerit huiusmodi faci-
litatem, suauitatem, et delectationem quēntē ex capitiū
quā.

quae d' ap'io nauimus, sect. 8. à **Oppone**, 4°. et **Dez**
nique, et sect. 9. **Nihilominus**, et alibi saepius in re-
 nitauimus, nimirum ex utilitate sp'iz, ex intentione ipsa-
 rum, ex ipsa experientia obuiis p'posita, ex voluntatis
 excitatione, aut simplici iplacencia eiuudem.

Propos 2° **Dez** possit per actus infunde-
 re habitum erroris, & uisij? Suar. d. 104. sec. 15.
 n. 15. et Sallay. l. 2. tit. 13. d. 1. sec. 3. n. 34. cum scia uisij ne-
 gant l. 1^a habitum erroris, et uisij non minus inclinane ad
 suos actus, qm' passum, suasio, & consilium, ad Deum uim ue-
 sum ma ueracitatis, et bonitatis, non pot' recipere, suadere, & con-
 sultere actum malum, & falsum; et neque habitum ad id
 inclinancem infundere. Haec p'positio uim habet in
 opinione illorum, qui censere habitum frate inclinancem po-
 tentiam ad actum, q' tunc uideb' habere se per motu
 suasionis, physica: at in opin' nostra, et uisij, qua tenet
 habitum effluenter suadere ad actum, p'p'iam in illis, fa-
 cile inuadit in p'ia ipsa appetendi, uisendi, et illigendi, et
 in ipsa subia aie, quam Deus immo. uisij p'ouat, et conser-
 uat, et in est p'ium efficiens actus malis, et erroris.

Nihilominus adhuc o' hanc instantiam excu-
 sa r'io, q' p'ia, et subia aie sunt indifferen-
 tes ad actus bonos, & malos, certos, & erroneos, acq' si pec-
 cauerint, & errauerint, ipsis eie impuandum; atque ha-
 bitus erroris, & uisij, p'p'ius est ord' natus, et decernan-
 tes ad actum erroneum, & uisiosum. Vn' si Deus illor' l. p'ia
 ceceat ut in p'ia, sed mediate dicent' care malum, &
 errorem.

Diffinial basq. h. d. 90. c. 4. n. 11. l. 1^a **Dez** se
 solo conseruat habitum erroris, & uisij ab acti-

781
Cuius generis; q^d est se solo, ut in partibus potest illum esse
dilectare. Neque in ira: et apte natura ratio, q^d in ea
conservatione se gerit deus ut in aliis, cuius est conservare in
esse efficit creator, q^d a ca^usa in solo fieri dependens: et in p^{er}ser-
vacione talium habitum se gerit ut in partibus, ut supponitur.
Et ita intelligendum est, q^d s^{ed} diximus sect. 11. De efficiente, in
fine s^{ed} Curiam

2°, q^d ex eo, q^d homine in se l^{ib}er ponant habitus pec-
caminosos, non peccant; q^d neque deus malum face-
ret si illos l^{ib}er in homine poneret. Facile est in opinione
cui, q^d a p^{er}servacione habitus est natus, et natus in ea cum p^{er}servacione
peccati, arguitur q^d n^{on} est peccatum, et non est distans ab ipso pec-
cato, a quo volens est habitus: at uero in deo non est nat-
us talis p^{er}servacione, s^{ed} libera, et n^{on} mala. . . .

Disputatio 11^a De actione, et passione Sectio 1^a

Ma^gis, et dependentia ab agente sit
Specialis actioni?

Supponimus ex tractatu a^uct^oris q. 1. a. 4., et q. 2.
a. 1. q^d sit actio: modo circa eandem actionem mul-
ta ex n^ostro instituto p^{er}fundius investigamus. Et in
primis quaerimus an habeat specialem vim, et de-
pendentiam ab agente? Pro quo notandum est q^d
dependentiam actionis a p^{ri}mo effectivo, s^{ed} ab agente

409.

Et esse posse in ebia tm, et n' in exia, ut anima exili,
 qua in ebia, s' quoad ipium suum definitiorem includit
 dependentiam, siue vim ad man, n' en' dependet
 ab illa in sua exia: Et quom exiam, ut pones quib-
 bus effit a sua ca. Notandum 2. hunc vim, siue
 dependentiam actionis, et esse posse ab agente generico, s'
 quasi generico, et ab specifico, et denique ab hoc
 agente in induo.

Dico 1. actio in suo ipia definitiorem
 includit epialem vim ad agens genericum,
 s' quasi genericum. Pr' faule, q' actio n' pot' utri-
 gi sine agente, ut in ore, q' in mo ipia defini-
 tio includit vim epialem ad agens in ore.

Dico 2. actio in spe, v' calefactio non
 includit in suo ipia definitiorem depen-
 diam, et vim epialem ad aliqd agens in spe ma-
 te sumptum. Pr' q' calefactio pot' esse, et a deo,
 et ab igne, et a sole, et ab alijs q' pot' esse: Et si negari
 non possit quominus ois actio in spe dicit ordinem
 ad unum agens in spe p' sumptum, v' calefactio
 ad calefactivum: de hoc tm q' ca n' excitamus, neq'
 reso luimus in presenti.

Dico 3. hac no actio in suo ipia defi-
 nitio includit epialem vim ad hoc no
 agens. Pr' q' hac no actio ita est huius no age-
 tis, ut hac no cog' io est huius no obi, cum neq' ista
 no actio sine hoc no agente, neque ista no cog' io
 sine hoc no obi utriq' possit, ut diximus laet' in tra-
 ctu de causis q. 2. a. 9. Et Obiunt 3. et q. 3. a. 4.
 Et 3. a. p'iori, et sic in Met' d. 2. sect. 3. Dico
 2. C. 117.

181
C. 1. Phisicor. c. 7. q. 10. a. 3. ad 4.^m existimant
hanc nō actionem in esse actuali, s. quā exi-
am solam phisicē pendere ab hoc nō agente, ac in
parte Unitus exire sine illo: eandem sicut amplexus
est Neosericus quidam docet in commentarijs de causis
d. 5. sect. 3. & Ad 3.^{am} ubi concedit dependentiam huius
nō actionis in esse actuali ab hoc nō agente creatō
non esse essentialē; s. quem egimus in nostro tractatu de
Causis dicta q. 2. a. 9. & Obiunt 3. s. h. iriam sicut pos-
tea in illa d. 1. de actione sect. 1. & Sic tñ 3.ª cum Suar.
citando sequatur sic.

Deo 107 4.º hae nō actio habet essentialē depen-
dētiā in exia actuali ab hoc nō agente. Ita
Suar. in illat. d. 20. sect. 5. n. 13., e. d. 48. sect. 3. n. 22;
et sicut 1. in 3. p. d. 31. sect. 6. & Sexto, e. d. Tomo 3. d. 9
sect. 2. & Ad 4.^m. Pr. q. hae nō actio per se ipsam immo-
d. pcedit ab hoc nō agente, et non pot. non pcedere
ab illo. Vide quā diximus in loci 3. citatis.

Ob 1.º Deus itinet eminenter oēm entita-
tem creatam; et pot. se sō pducere oēm
entitatem creatam, ac in se sō pot. pducere hanc
nō actionem sine hoc nō agente creatō, et sic hae
nō actio non dependet essentialit. in exia ab hoc nō agen-
te creatō. Negōritiam: q. s. Deus itinet eminenter
oēm entitatem creatam, non tñ itinet illam essentialit.,
ita ut se sō pōt. pducere oēm entitatem creatam: ut
patet in acibus inialibus, qui essentialit. postulāt
fieri à d. p. creatō inordinato: et s. opinionem
coēm actō eductivā non pot. fieri à d. eo nisi con-
currente subto, q. essentialit. est fieri alicuius in subto.

Ob. 2. effus, qui fit per actionem, dependet
 per se ipsum immo. ab actione, et in n.
 habet epialem dependentiam ab hac no actione q. est.
 Nego aut: nam effus non pendet ab actione, sed ab agē-
 te per actionem: et ideo cum plerunq. non sit deesse-
 minam, ut gēdat ab hac no tā, sed t. ab hac, t. ab al-
 lia, ideo potest t. per hanc, t. per aliam no actionem
 dependere.

Sectio 2^a

Uoy actio habeat terminum, et illum
 transcendentis riat?

Afirmatur utrumque, q. ois actio est fieri aliu-
 us, ut constat ex inuicē causis, n. impossibile est concipi-
 fieri, fieri, et non concipere, quod sit aliuus;
 q. impossibile est, qd. actio actus, qua non habeat terminum,
 et illum transcendentis riat. Illi aut riat est un-
 quam mensurati ad suam mensuram, q. actio spē-
 ficat per terminum, ut p. constabit.

Ob. 1. Phys. 9. Met. c. 9. docet actus im-
 manentes in eo d. extingui a transeun-
 tibus, qd. per transeuntes aliquid fiat, non ita per
 immanentes, q. saltem actus immanentes non
 habent terminum. Nego Prim. solum velle per acti-
 onem transeuntem plerunq. fieri aliquid, quod
 maneat illa actione transacta, non ita per imma-
 nentem, ut patet.

Ob. 2. Non apparet qd. potest per
 actiones immanentes, q. in ijs non
 datur

oac' vris. Neq' aut: q' p'ouit' qualitas, per ip
anima redditi' p'at' h'c' l'is, t' app'ens.

Contra d'ic'at: si per uisionem Beatorum p'ou
eretur Verbum, in primis, beatitudo non con
sisteret in operatione, sed in qualitate, qd est falsu:
2° p'ius ad Verbum creatum, quam ad inuocatum ter
minaret, aspici' Verbum non in se immd', sed in
aliqua similitudine creata cog'ere'et, qd sapit
errorem Aemenezum dicentium Deum sicut est in se
esse inuisibilem et vii' it'us eleuati: 3° ep'it' p'ob'it'
sp'is imp'it' deum clare representari, qd est falsum, q'
forte inferita perfectionis, et n' p'uid'it'us per
uisionem Beatorum.

Dicendum nihilominus est cum duo B. et
alijs, quos referunt, et sequunt' Al'ob'na
1. p' q. 12. a. 2. d'ic', Vazq' ibidem d. 30. c. 2., Suan.
lib. 2. de Attributis c. 1., p'ouit' v'it' per uisionem B.
et uniu'm, n' eff'ax p'itum est, q' d'ic'io B. ep'it' est
uita in actu 2°, uita aut' in actu 1°. ep'it' est actio, acio
uero ep'it' est fieri, n' p'od' aut' it'us, qd aliqd sit fa
ri, et non sit fieri al'it'us, ut patet, et c'at.

Deinde ad ea, q' ap'io nant, r'ic'io ad huc bea
titudinem consistere in operatione, q' d'ic'io
n' distinguit' a se p'ut est operatio, et p'ut est v'it' p'it'
ctus, ut largim' ostendimus in Supplemento h'c' q. 1.
De Operatione it'us a. i.; neq' p'ius trati' ad Verbum
creatum tanquam ad L'um, sed tanquam ad v'it' p'it'
ctum, qd Aemenezij non somniant. Neq' id' est
im'p'ob'it' sp'is exp'it', s' v'it' uisionis, qd exp'it' re
presentari Deum, qd in sequati esse p'ob'it' sp'is im
p'egam.